

Долматова К.В. студентка гр. 073-19-1

Науковий керівник: Баранець Г.В., доцент кафедри менеджменту

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сьогоднішній день інформаційні технології все більш глибоко проникають в усі сфери суспільства. Такі перетворення знайшли своє віддзеркалення і в сфері господарчої діяльності, що дало потужний поштовх для формування нових тенденцій функціонування сучасного бізнесу, а саме - цифровізації економічних відносин.

Питання цифрової трансформації набуло підвищеного значення внаслідок пандемії коронавірусу. За даними досліджень International Data Corporation, незважаючи на бюджетні занепокоєння, спричинені спалахом COVID-19, глобальні витрати на технології та послуги цифрової трансформації зросли на 10,4% у 2020 році до 1,3 трлн дол. [1].

Перед тим, як прийняти рішення про доцільність впровадження цифрових технологій, керівництво має звернути увагу на те, що цифровізація покликана оптимізувати діяльність підприємства, а саме: забезпечувати економію ресурсів, збільшувати прибуток, відкривати нові вектори розвитку, підвищувати показники ефективності управління підприємством.

Одним із важливих наслідків проведення цифровізації для бізнесу є зміна традиційного механізму бізнес-процесів. Технології та цифровізація витіснятимуть людину зі звичних для неї процесів [2]. Модифікація торкнеться не тільки виробництва, а і системи менеджменту. Багато авторів передбачали, що ІТ зменшить кількість менеджерів середньої ланки [3]. Обґрунтування цього прогнозу полягає в тому, що менеджери середньої ланки в основному забезпечують інформаційний зв'язок, і що тепер ці функції виконуватимуть інформаційні технології. ІТ дозволять топ-менеджерам виключити менеджерів середньої ланки як у висхідній, так і в низхідній комунікації. Очікується, що решта менеджерів середньої ланки рухатиметься у двох напрямках. Більшість побачить, що їхня робота стане більш структурованою та рутинною і перейде на операційний рівень організації. Менша частина буде переведена на посади вищого рівня, що вимагають більшої творчості та контролю за ширшим колом рішень. Така організаційна структура нагадуватиме пісочний годинник: верхня половина містить кілька менеджерів високого рівня і дуже мало менеджерів середньої ланки, а нижня половина містить безліч канцелярських працівників, керівників першого рівня та кілька менеджерів нижчої ланки.

Варто взяти до уваги той факт, що в умовах цифровізації традиційні ієрархічні бюрократичні структури поступово починають втрачати свою ефективність. З міжнародного досвіду видно, що сучасні підприємства прагнуть до заміни бюрократії на самокеровані команди, в яких немає місця ієрархії та централізованому управлінню. Також відмінними особливостями таких організацій є спільна участь, комфортні робочі умови, високий рівень свобод працівників. Такі організації формуються під впливом молодих працівників, представників поколінь Y та Z, оскільки саме такі умови відповідають їхнім цінностям. Як наслідок, цифровізація бізнес-процесів значно прискорює процес децентралізації управління.

Зниження витрат на адміністративний персонал і підвищення ефективності управління організацією може бути досягнуто також за допомогою автоматизації прийняття рішень [4]. Впровадження автоматичного збору та аналізу даних, об'єднаних

платформ управління підприємствами, систем машинного навчання для прийняття оптимальних рішень дозволяє знизити ризики в управлінні та нівелювати неповноту інформації при прийнятті рішень. За умови дотримання норм інформаційної безпеки, цифровізація здатна забезпечити зростання ефективності всіх управлінських процесів.

Головний ефект цифровізації - це зміна ланцюжків створення доданої вартості. Розглянемо цифровізацію в аспекті швидкості обміну даними. Поширення мережі Інтернет дозволило скоротити витрати на реалізацію електронних комунікацій, а за рахунок низької собівартості - значно підвищило швидкість обміну даними. Як наслідок, збільшення оборотів грошових і матеріальних ресурсів підприємств. З огляду на це, інтернет-технології відкривають нові можливості для бізнесу: дозволяють опанувати нові ринки, залучити нових клієнтів, скорочують витрати часу на ведення справ, забезпечують підприємство актуальною інформацією, що дає змогу оперативно реагувати на зміну кон'юнктури ринку.

На практиці, використання систем електронної комерції у схемах B2B дає змогу зекономити 15 % коштів в процесі закупівель і 22 % – у процесі збуту за рахунок оптимізації логістики, консолідації закупівель, зменшення посередницької маржі й досягнення оптимальної ціни [5].

Серед переваг впровадження цифрових технологій в систему управлінського обліку можна виділити: відхід компанії від паперових документів та прозорість даних, скорочення витрат на працю, мінімізацію помилок через прояв людського фактору, підвищення якості аналізу облікової інформації, прискорення її руху, можливість швидкого опрацювання великих обсягів інформації.

Отже, значущість цифровізації на підприємствах зростає. Завдяки їй компанії мають змогу зменшити кількість етапів, раніше необхідних для функціонування, значно підвищити ефективність своєї діяльності, в тому числі, управлінських процесів, швидко адаптуватися до змін, обмінюватися інформацією та в кінцевому підсумку, знизити витрати. Але, незважаючи на всі позитивні аспекти від цифровізації, вона несе з собою ризики та загрози для підприємства у вигляді відсутності необхідних навичок у штатних працівників, браку фінансування для діджитал трансформації, збільшення рівня безробіття населення, витіку інформації через недобросовісне або неконтрольоване її використання, що може спричинити матеріальні втрати або навіть загрожувати безпеці людей. Через це ефективність цифрових трансформацій може не відповідати очікуванням. Тому перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних підходів до оцінювання ефективності та ризиків впровадження проектів цифровізації діяльності на вітчизняних підприємствах.

Перелік посилань

1. Smith E., Shirer M. New IDC Spending Guide Shows Continued Growth for Digital Transformation in 2020, Despite the Challenges Presented by the COVID-19 Pandemic. 2020. URL: <https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=prUS46377220> (Last accessed: 1 Nov 2021).
2. Жигалкевич Ж. М. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнес-структур. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2020. №11.
3. The impact of information technology on middle managers. 1993. URL: <https://escholarship.org/content/qt0f472rc/qt0f472rc.pdf?t=lnoojs> (Last accessed: 1 Nov 2021).
4. Руденко М. В. Цифровізація економіки: нові можливості та перспективи. *Економічна наука. Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 61-65.
5. Лазебник Л. Л. Діджиталізація економічних відносин як фактор удосконалення бізнес-процесів підприємства. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2018. Вип. 2. С. 69-74.